
This item was submitted to [Loughborough's Research Repository](#) by the author.
Items in Figshare are protected by copyright, with all rights reserved, unless otherwise indicated.

2NT10_mp3_Our Story_Oral Histories of Women from Turkey

PLEASE CITE THE PUBLISHED VERSION

LICENCE

CC BY-NC-ND 4.0

REPOSITORY RECORD

Türkmen, Nuray. 2021. "2nt10_mp3_our Story_oral Histories of Women from Turkey". Loughborough University. <https://doi.org/10.17028/rd.lboro.14134772.v1>.

İzmir'in Tire ilçesinin Büyükkale köyünde doğdum. Doğduğum köy gayet güzel bir köydü. Ege'nin güzel bir köyüydü. Nahiye gibi bir yerdi zaten çok küçük bir köy değildi. Çocukluğum da güzel geçti o köyde. Biz 15 yıl boyunca o köyde kaldık. Annem babam memur olduğu için oradaydık. Gayet güzel bir çocukluk geçirdim. 1977 doğumluyum. Annem babam memur olduğu için köylüler de bize daha el bebek gül bebek yaklaşıyorlardı. Biraz daha kendimizi özel hissettiriyorlardı. Şimdiki çocuklar o kadar şanslı değil ama bizler o konuda şanslıydık.

Bir Arnavut köyüydü orası. Arnavut köyünde doğup, büyüdüm. Bazı şeyleri belki de saklamak zorunda kalabiliyordunuz. Çünkü bazı önyargıları vardı insanların yaşayışlarına karşı. Biz tabi ki tamamen onların o kültürüyle büyümedik. Ben her ne kadar 15 yıl o köyde yaşasam da onların gelenek ve göreneklerini hiçbir zaman benimsemedim. Ne konuşma şekillerini, onların birbirlerine hitap şekilleri farklıydı, ne şivelerini aldım, ne de başka bir şey. Bazı şeylerini kapmışızdır belki. Ramazan ayında yaşadıklarını, ramazan ayını nasıl geçirdiklerini falan onları belki biz de onlar gibi geçirdik ama dediğim gibi şive vs. gibi gelenek göreneklerini hiçbir zaman tam anlamıyla benimsemedik. Onlar da bizi farklı görmediler. Belki de farklı görselerdi, farklı davranırlardı bilmiyorum ama böyle bir baskı vs. olmadı. Güzel bir çocukluktu. O ayrımcılık, bazı kültürler arasındaki farklılıklarda davranışları nasıl olurdu, o tarz bir şey yaşamadığım için bilemiyorum ama farklı olur muydu, olabilirdi belki de. Çünkü bizim köylülerle gidiş, gelişlerimiz oluyordu ama daha ziyade oraya gelen memur kesimiyle içli dışlıydık. Tabi köylülerden de aile dostluklarımız vardı ama bizim daha çok samimiyetimiz; öğretmenler, öğretmen aileler veya jandarma komutanıdır vs. Oraya gelen memurlarla daha çok ilişkilerimiz, gidip gelmelerimiz, ailecek görüşmelerimiz oluyordu. O yüzden, o zaman da bir sorun yaşamıyorduk.

Onlar genellikle tarımla uğraşırlardı. Özellikle o zamanlar tütün, pamuk gibi tarımla uğraşırlardı. Hayvancılıkta vardı ama daha ziyade tarımla uğraşıyorlardı. Özellikle o dönemde tütüncülük çok fazlaydı. Tütün ekimi çok fazlaydı veya pamuk, onlar daha yaygındı. Zamanla bunlar belki biraz azalmaya başladı ama ana geçim kaynakları bunlardı.

Kadınlar açısından, benim yaşadığım o köy başka birçok köye göre belki modern bir köydü, bilmiyorum. Rahatlardı aslında hani ben onların aşırı bir baskı altında ya da karı-koca kavgası olup da çok şiddet gören bir kadınla karşılaşmadım ben orada. Hafızamda hiç öyle bir şey yok. Rahatlardı dediğim gibi bence birçok köy yaşantısına göre rahat bir köydü orası. Daha modern diyebileceğimiz bir köydü. Köylü arkadaşlarım da çok fazla vardı. Yaşıtlarım çünkü onlar daha

fazlaydı. Gelen memur kesiminde yaşlıtlarım çok denk gelmemiştii açıkçası. O köyün yerlisi arkadaşlarım da vardı. Onlarla halen görüşebiliyorum.

İlkokulu orada okudum, orta biri de köyde okudum, daha sonra orta ikiden itibaren, Tire ilçesine, şehre gidip gelmeye başladım. Köydeki okulda branş öğretmenlerinde sıkıntı vardı, bende orada okumak istemediğimi söyledim babama, babam da beni ilçedeki okula yazdırdı. Ortaokulu da liseyi de aynı okulda okudum.

İlkokulu orada okudum. Orta 1'i de köyde okudum ama daha sonra orta 2'den itibaren Tire ilçesine, şehre gidiş-geliş yapmaya başlamıştım. Çünkü orada orta okulda farklı branşlara farklı öğretmenler giriyordu. Bende orada okumak istemediğimi söyledim babama. Babamda beni ilçeye yazdırdı. İlçede, liseyi ve ortaokulu aynı okulda okudum. Ortaokulu hatırlıyorum güzeldi, çok güzeldi ama üç öğretmen değiştirmek zorunda kaldım. Sadece dördüncü sınıfta farklı bir öğretmen girmişti dersimize. Daha ziyade o okulun müdürüydü aynı zamanda, çok da derse girdiğini söyleyemem. O yüzden benim çocukluğumda ilkokul dördüncü sınıf hiçbir zaman yok diyebilirim. Çünkü öğretmen müdür olduğu için derslere girmiyordu. Aksine biz sanki orada ben ve arkadaşım ikimiz bir nevi öğretmen rolünü üstlenmiştik diyebilirim. O yüzden benim hayatımda dördüncü sınıfla ilgili hiçbir şey yok. Ne bilgi olarak ne de başka bir şey yok. Çünkü öğretmenin dersine girdiğini hatırlamıyorum doğru düzgün. Arkadaşlık olarak da kız-erkek hep karışık her şeyimiz beraberdi. Hani biz o dönemde hiçbir zaman kızlar erkekler olarak ayrılmadık. Sonrasında yalnız beşinci sınıfta gelen öğretmenimiz çok farklıydı. O dönemde Ankara'dan gelmişti. Yaptığı etkinlikler, oluşturduğu gruplar çok çok farklıydı. O dönemde baştan itibaren o olmuş olsaydı çok farklı şeyler olabilirdi. Çünkü her anlamda kendini yetiştirmişti. Gerçi o dönemin öğretmenleri de çok farklıydı. Her anlamda çok iyi yetiştirmişti kendisini. Dolayısıyla o bomboş dördüncü sınıftan sonra çok farklı gelmişti bize. Beşinci sınıfta o öğretmenimizin gelmesi, bizim hayatımızı bayağı bir değiştirmişti, renklendirmişti. O anlamda epey bir şeyler katmıştı bize ama hiçbir zaman bizim sınıfımızda kız erkek ayrımı asla olmadı. Her şeyimiz hep beraberdi.

Farklıydı ya bilmiyorum. O dönemde, zaten daha da öncesine gittiğimizde köy enstitüleri farkı var. O zaten bambaşka bir şey yani. O dönemin öğretmenlerinde zaten bunu çok iyi fark edebiliyorsunuz. Ben, benim dönemimdeki öğretmenlerin de çok farklı olduğunu düşünüyorum. Öğretmenlik sadece bilgi yüklemek değil, sadece bilgi aktarıp o bilgileri depo etsin öğrencilerimiz değil. O zihniyette değildi o dönemin öğretmenleri. Sistem de çünkü o şekilde değildi. Biz beden eğitimi dersini de dört dörtlük yapardık, resim dersimizi dört dörtlük

yapardık. Ben o dönemde, o köy şartlarında bile bir 10 Kasım'ı, bir 23 Nisan'ı veya bir 29 Ekim'i daha coşkulu geçirdiğimizi çok iyi hatırlıyorum. Düşünün o dönemdeki yani 77'de doğdum ben, sonraki ilkokul döneminde bando takımımız vardı köy yerinde. Düşünün yani bando takımımız eksik değildi. Bir bayram olduğu zaman sadece iki şiir okuyalım, iki yazı okuyalım, böyle bir şey yoktu. Çok güzel törenler olurdu. İnsanlar da her şeyi coşkuyla izlerdi. Özel kıyafetler, o piyesler çok farklı etkinlikler olurdu. Ben şimdi bakıyorum mesela yok. Hiçbir şey yok. Ne bayram coşkusu kaldı ne başka bir şey kaldı.

Şimdi günümüzde bayram coşkusu denildiği zaman insanların aklına dini bayramlar geliyor. Milli bayramlarda ayrı bir coşkuyla kutlanıyordu eskiden, dini bayramlarda. Bu şu an yok. Dediğim gibi yani biz sadece bir-iki şiirle bitirmiyorduk. Yarışmalarımız oluyordu, bando takımımız oluyordu. Yani köy yerinden bahsediyorum. O kılık kıyafetler, o giydiğimiz kıyafetler özeldi. Mesela halk oyunları, bir halk oyunları ekibi mutlaka olurdu ilkokulda düşünün. Yani 2. Sınıftan itibaren o zaman piyesler, özel gece mesela etkinlikler düzenlenirdi bir 23 Nisan'da veya 19 Mayıs'ta. Gösteriler çok çok daha şaşalı olurdu ve o köy halkının hepsi gelir, mutlaka izlerlerdi. Coşkulu bir şekilde geçerdi. Her şey bence daha güzeldi. Bunda tabi ki birçok etki var yani sistem ortada. Birçok şeyin artık o şekilde kutlanması istenildiği için öyle kutlanıyor. Halk da şu an bunu kabullenmiş durumda. Kimse de bir şey diyemediği için sönük bir şekilde geçiyor. Öğretmenler de tabi bu anlamda istediği her şeyi yapamıyor sonuçta. Özgürlüklerin kısıtlandığını artık hepimiz biliyoruz, birçok özgürlük kısıtlandı. Dolayısıyla farklı yaptığımız her şeyin hemen bir cezası olabiliyor. Ondan kaynaklı diye düşünüyorum.

Biz üç kardeşiz. Annem babam çalıştığı için biz üçümüz kendi başımızın çaresine bakmayı çok küçük yaşta öğrendik. Çünkü o köy şartlarında yalnız kalmadır vs. onları biz çok küçük yaşta yaşadık. Babam ve annem ikisi de çalışıyor ama babam ciddi anlamda o dönemde anneme yardımcı oluyor muydu? Hayır, olmuyordu. Bunu büyüyünce daha net bir şekilde görebiliyorduk. O yüzden annem hep böyle nasıl diyeyim, o köydeki kadınlardan her ne kadar okumuş bir insan da olsa, belki de en çok sıkıntı yaşayan kadın benim gördüğüm kadarıyla annemdi. Çünkü o dönemlerde babamın hiçbir desteğini görmedi. Şimdi ben ikisini de kaybettim. Babam iyi davranmaya başlamıştı ama bu emeklilik döneminden sonraki döneme denk geldi. Annemin gençliğini düşündüğüm zaman hep çilekeş geçtiğini söyleyebilirim. Düşünün o şartlarda o dönemde siz çalışan bir bayansınız, ekonomik özgürlüğünüz var ama gördüğünüz değer, (o dönemde ben düşünüyorum) annemin çok kötüydü. Yani sıfır, hiç değer gördüğünü düşünmüyorum. O dönemde çalışan bir kadın olarak çok daha farklı bir yerde olması geren bir kadındı ama o değeri gördü mü? görmedi kesinlikle. Çok ezildi. Hem çocuk baktı hem

çalıştı hem de yeri geldi belki de şiddet gördü. Dolayısıyla kesinlikle öyle bir yaşantıyı hak etmiyordu. Biz bunları gözümüzle görmemize rağmen, babama karşı hiçbir zaman nefret duymadık. Çünkü annem hiçbir zaman bizi öyle yetiştirmede. Sizin babanız bu, görüyorsunuz işte filan gibi bize asla öyle bir söylemde bulunmadı. Biz gördüğümüz halde, bu arada biz annemi babamdan önce kaybettik. Sonrasında da babama daha da bağlandık. Geçmişte yaptıklarına takılı kalsaydık, ben eminim babama bağlı kalamazdık. Olan olmuştu. Sonradan belki geçte olsa aklı başına gelmişti. Ama çocukluğumda annemin çok şiddet gördüğüne şahit olduk biz, maalesef. Günümüzde çalışan bir bayan, o dönemde ben düşünüyorum hani annemin görmüş olduğu şiddeti kesinlikle çekmezdi. Çünkü ekonomik özgürlüğü var. İsterse üç çocuğu olsun, dört çocuğu olsun fark etmez. Çekmez yani, şu an günümüzde onları hiçbir kadının çekeceğini düşünmüyorum.

Şöyle tabi ki üzücü yani biz; ben de, abim de, ablam da bu konuda kesinlikle üzülüyorduk ama bir şey yapamıyorduk. Ne olabiliyor işte arada belki yaşıyoruz büyüdükçe, arada bir şey olduğu zaman kurtarma mahiyetinde o tartışmalar arasına falan giriyorduk. Tabi ki, ben de mi böyle olacağım diye kafamızda soru işareti ister istemez oluşturuyordu. Ablamın evliliği çok uzun sürmedi. O da eşini kısa bir dönemde kaybetti. Ondan kalan bir oğlu var. Öyle bir şey yaşadığını hissetmedim hani şiddet mahiyetinde ama psikolojik şiddeti çok fazla gördü ablam, onu biliyorum. Evliliği çok uzun sürmedi ama psikolojik olarak bir baskı gördü eşinden onu biliyorum. Çünkü yapıları tamamen farklı iki kişiydi. Kesinlikle uyumlu değillerdi bu konuda. Ben o konuda şanslıyım. Eşimden ne psikolojik ne de fiziksel şiddet görmedim ama hep acaba olabilir mi diye bir soru işareti hep oldu tabi ki. Aynı şekilde aynısını abim de yaşamıştır mutlaka. Ben şimdi abimi gördüğüm zaman, abimin agresifliğini, asabiyet işte yeri geliyor öyle şeyleri var abimin. Görüyorum ama şiddet uyguladığını hiç düşünmüyorum. Eşinden o yönde bir şey görmedim ama ses tonunu yükseltmedir, yeri geliyor biraz kaba konuşuyor ama şiddet uygulama anlamında bir şey duymadım da, zannetmiyorum da. Çünkü gördüğünün aynısını uygulayacağını da hiç düşünmüyorum.

Annem çalışan bir bayan olduğu için düzen sağlama konusunda bazı kurallar getiriyordu bize. Yani şu dönemde biz çok şanslıyız. Neden? Çok sıkışmış olsak, mutlaka birileri gelip bize yardım edebiliyor. Ya da eşlerimiz bize yardım ediyor. Ben o dönemde düşünüyorum, mesela ben istediğim gibi bir resim çizemezdim. Resim çizeceksem, suluboya ile bir resim yapacaksam eğer, önce halının üzerine bir kere örtüyü sereceksin, yok muşamba sereceksin kat kat. Niye? kazara dökülürse işte halı kirlenmesin, o kirlenmesin, bu kirlenmesin. O zaman ne oluyor, ben hiç resim yapmayayım daha iyi. Yapmazdık mesela o dönemi hatırlıyorum. Bir şey döküldüğü

zaman annemin tepkisi biraz fazla olabiliyordu, niye döküldü vs. Ben kendim bunu çocuklarıma yaşatmak istemedim. Çünkü büyüdüğü zaman, bunu mesela benim eşim fark etmişti. Bir kere ayağım takılmış kapının eşiğine, ben böyle panik halinde bir tepki verince mesela onu hiç unutmuyorum eşim fark etmişti. Ne oldu? dedi. Ayağım takıldı dedim. Ya olabilir dedi. Bunda bir şey yok veya bir şey döktüğümde ona verdiğim tepki, kendi döktüğüm bir şey, çocuğumun döktüğünü geçtim, sonrasında eşimin katkısıyla ben onları yendim. Çocuklarıma da mesela kesinlikle bir şey döktükleri veya kırdıkları zaman asla kızmıyorum. Ona rağmen, özellikle küçük oğlumda onu görüyorum. Bir şey olduğu zaman kızmamış olmama rağmen; anne kızdın mı? diye bana sorabiliyor. Bu da bana şunu düşündürüyor; ben bunu yapmıyorum ama bu çocuk kreşe gittiğinde ya da okula gittiğinde birileri yapmış. Düşünün, bunu arada gördüğü bir kişi bile sık söylediği zaman çocuk üzerinde iz bırakıyorsa, bir annenin babanın yaptıkları ne kadar iz bırakır? Artık bunu düşünmek bile istemez insan.

Babamın en çok ilgilendiği kişi bendim. Ben zorlardım. Biraz da benim yapımdan kaynaklı veya evin küçüğü olmamdan kaynaklı olabilir. Bu zamanla büyüdükten sonra da yani mesela en basitini söyleyeyim, babamın bıyıkları vardı, bıyıklarını sırf benim için kesti. Daha önce kesmemiş ama bana geldiğinde kesti. Ben onun bıyıklarını kestirttim ona. O yüzden benimle bir nevi belki daha fazla ilgilendi diyebilirim. Sonrasında tabi ki ahlaml, belki abimle de ilgilendi ama küçük yaştaki ilgilenmeyi sorarsanız ben o konuda daha çok şanslıydım. Biraz daha yavaş yavaş düzelmeye başladığı döneme denk geldim diyebilirim. Çok fazla yaş farkı yok aslında bizim aramızda. En büyüğümüz abimle benim aramda beş buçuk, altı yaşa yakın bir yaş farkı var. Çok büyük bir farklılık yok ama yine de içlerinde en şanslısı bendim. İçimizde her şeyi içine atan, daha ezilmiş gibi olan ahlaml, ortanca mesela. Onun yapısı da biraz daha kırılğan. Dışa çok bir şey vurmayan bir kişi olduğu için, sırf evden uzaklaşmak için mesela yatılı okulu kazandığında direk gitti. Ben de kazandım yatılı okulu ama bana o zaman sen gitme dediler. Öğretmen lisesiydi. Gitme şurada şu liseye gidersin falan dediler. Ben hemen ikna oldum, gitmedim ama ahlaml öyle değil. Ahlaml okulu kurtuluş olarak gördüğü için meslek lisesini kazanmıştı, direk gitti.

Sonrasında da şehirdeki ortaokula gittim. Orada da ortaokulla lise birleşikti, aynı bahçedeydik. Abimle bir yıl beraber birlikte gidip geldik. Abim o zaman lise üçteydi, son sınıftaydı. Bende ortaokul ikinci sınıftaydım. Onunla beraber bayağı eğlenceli geçti. Çünkü abimin arkadaşları da beni kardeşleri gibi gördüler filan bayağı eğlenceliydi. Benim sınıf olarak, sınıfım çok iyi bir sınıftı, öğretmenlerim de çok iyiydi. Güzeldi, orta iki ve üçüm çok çok başarılı da geçmişti. Ben yapı olarak da yabancılık çekmedim. Arkadaşlarım da bana yabancıymışım gibi

davranmadı. Hiç öyle bir şeyle karşılaşmadım yani gerek öğretmenlerim gerek arkadaşlarımla. Biraz da benim yapımla alakalı bir şey. Çünkü ben bulunduğum ortama çok çabuk uyum sağlayabiliyorum. Bu hala böyle yani sıkıntı yaşamıyorum. Tabi ki biraz daha mesafeli davranıyorum hani bu da yaşın getirdiği bir şey. İnsan bazı şeyleri görebiliyor, soğuyabiliyor bazı şeylerden ama o dönemde hiç öyle bir sıkıntı yaşamadım. Öğretmenlerim de çok iyiydi. Güzeldi yani ben şimdi düşünüyorum, orada yaşadığım çok büyük bir sıkıntı oldu mu? Yoktu, gayet her şey iyiydi, ta ki liseye kadar.

O zaman bir branş seçme durumu vardı lisede. Ortaokulda bir sıkıntı yoktu ama liseye geldiğim zaman, lise birde değil ama lise ikide, o zaman fen, matematik, sosyal diye seçiyorduk. Ortaokuldaki hayalim ya bir diş hekimliği ya da öğretmen olursam veya tıp ama öğretmen olursam, matematik öğretmeni olacağım. Başka bir öğretmenlik hiç düşünmüyordum. Arkadaşımın hayalleri de hep böyleydi. Liseye geldiğim zaman bu sefer matematik bölümünü seçebilecekken, matematik bölümündeki arkadaşlarla ben lise birde beraber olunca, onlar benim gözümü çok korkuttu. Böyle havai bir tip. Yani onların içinde sanki uyum sağlayamayacakmışım gibi düşündüm. Dolayısıyla matematiği değil fen bölümünü seçtim. Fen bölümü mezunuyum bende. Tabi idealime ulaşabildim mi? idealime ulaşamadım çünkü ben hep tıp istiyordum, tıp olmadı. Bu sadece şey değil, herkes bir şey ister olmaz ama gerçekten ulaşabileceğime inanıyordum. Sadece ben değil, öğretmenlerim de aynı şekilde. Düşünün, benim idealimin daha üzerindeki bir yeri kazanabileceğimi düşünerek mesela ben öğretmenlerimin etkisiyle, ilk tercihime öğretmenlerin istediği yeri yazmıştım. Çünkü onlar daha yüksek alabileceğimi düşünüyorlardı ama öyle olmadı. Çünkü ben stresli bir insandım. Yani artık sınavda yaşadıklarım, bazı şeyler yaşamıştım sınavda zaten. Sağ olsun o dönemde böyle gözetmenlik, kayıt falan olmadığı için, o dönemdeki gözetmenler biraz daha öğrenciyi rahatlatacak müdahalelerde bulunabiliyorlardı. O dönemde de sağ olsun, bir tane gözetmen gelip beni bayağı bir rahatlatmıştı. Yoksa ben bayağı bir kötü olmuştum. Süre kavramını sınav esnasında yitirmiştim vs. bunu da o zaman gözetmen fark etmişti, gelip beni uyarmıştı. Sonradan ben biraz toparlamaya çalışmıştım ama demek ki sınav süresince, toparlandığımı düşünürken, tam toparlanamamışım ki istediğim sonuç yine olmadı. Tabi ikinci yıl girdiğim için sınava bu sefer kazandığım yeri dondurma şansım olmadı. Açıkçası ben istedim onu, bekledim daha doğrusu ailemden ama onlar da dondur gel vs. Çünkü tercih yapmışım bir kere demeyince artık orada kalmak zorunda kaldım. Şu an bulunduğum durumdan mutsuz muyum? Hayır, iyi ki de böyle olmuş diyorum. Çünkü çocuklarıma istediğim zamanı ayırabildim, halen ayırabiliyorum. Şu zorlu süreçte ben öğretmen olmamış olsaydım, hep aklım evde kalacaktı. Şu

an en azından çocuklarımın eğitimlerine daha fazla müdahale edebiliyorum, ortak olabiliyorum. Tamam belki kendi bilinçli oldukları için, tamam büyüğü belki yapabilir ama küçüğünü benim en azından yönlendirmem gerekiyor. Çünkü tam oturmuş değil yaşından dolayı bazı şeyler. O yüzden şu an diyorum ki, iyi ki de öğretmen olmuşum. Yoksa büyük sorunlar yaşayabilirdik.

Üniversite yılları şöyle; bir yıl hazırlık okumuştum, çok eğlenceli geçmişti. Çünkü orada sadece İngilizce var, tek hedefiniz onu başarmak. Çok değişik gruplar vardı sınıfta, mühendislikten tutun işletme, iktisat, farklı farklı bölümler vardı. O yüzden bayağı geniş bir çevremiz olmuştu hazırlıkta, eğlenceliydi. Hocalarımızda gayet eğlenceliydi orada. Diyelim herhangi bir şey düzenlenecekse, onlar da bizi yönlendiriyorlardı. Onlar da birçok eğlenceye vs. bizimle birlikte katılıyorlardı. Bir yılımız böyle geçti. Sonra bölümlere geçtiğimizde de iyiydi ama şöyle şimdi ben Adana'da okudum. Benim daha çok samimi olduğum arkadaşlarım, Adana'nın yerlilerinden olduğu için onlar belli bir süre sonra evlerine gidiyorlardı. Mesela ben yurtta kalmıştım. Yurt ortamında tamamen kafa dengi olduğum, gecemizi gündüzümüzü beraber geçirebileceğimiz arkadaşım çok olmadı. Öyle olunca tabi ki oda arkadaşlarım, gerçi oda arkadaşlarım çok çok iyilerdi ama onlarla da farklı bölümlerde olduğumuz için paylaşımlarımız sınırlı kalıyordu. O anlamda yurda geldiğim zaman tabi ki daha ziyade derslerime odaklandım veya oda arkadaşlarımızla bir şeyler yaparsak ama birbirimize çok bağlıydık oda arkadaşlarımızla. Altı kişiydik ve her şeyimizi paylaşıyorduk oda arkadaşlarımızla. İyi kötü her anımızı mutlaka paylaşırdık. Tabi sınıf arkadaşlarımın arasında samimi olduğum, kafa dengi arkadaşlarım evde oldukları için, tabi belli bir saatte onlar evlerine, ben de yurda dönmek zorunda kalıyordum. O yüzden böyle çok sinemadır, tiyatrodur onlar çok aşırı olmuyordu. Hâlbuki Adana bu konuda o dönemde de gayet gelişmiş, rahat bir şehirdi.

İsmimden dolayı ben hiç sıkıntı yaşamadım ama sırf ismimden dolayı ev arkadaşı olmak isteyenler oluyordu. O tarz durumlar da yaşadım birkaç defa. Onun dışında iyiydi. Yani sorunsuz bir üniversite hayatı yaşadım ama aktif miydim? Hayır. Çok pasif bir öğrencilik hayatı yaşamışım. Şu an geçmişe dönebilsem, çok daha farklı olurdu bence. Şimdi diyoruz ya hani ot gibi gelmişiz, saman gibi gidiyoruz. Gerçekten düşündüğüm zaman çok pasif, sıradan bir üniversite hayatı yaşamışım aslında. Şimdiki aklım olsa daha hareketli, daha farklı yaşardım. Her anlamda dolu dolu yaşardım. Her şey çok güzel geçmiş gibi ama boş geçmiş aslında. Çok farklı şeyler yapılabilirdi üniversite hayatında, ben yapmamışım.

Ailem İzmir'de yaşıyordu, ben yurtta kaldım. Son senemde eve çıkmak istedim, ailem de onayladı ama eve çıkacağım arkadaşım aynı zamanda stajı vardı. Staj içinde fabrikada çalışmaya

başlamıştı ve fabrikada çalışmaya devam edecekti. Ben de evde tek kalacağım için eve çıkmanın bir anlamlı olacağını düşünmedim. Çünkü o gündüz okula, gece de fabrikaya çalışmaya gidecekti. Bende evde yalnız kalacaktım. O zaman iyice yalnız kalırım düşüncesiyle ben de vazgeçtim eve çıkmaktan. O koşullarda anne ya da babamın birisine gel desem belki gelirdi ama annemler de o zaman hiç o şeye yanaşmadılar. Çünkü zaten üniversite son sınıfa kadar bizden bağımsızdın, son sınıfta da bize bağlı yaşamının bir anlamı yok, düşüncesiyle gelmek taraftarı olmadılar. Ben de yurttan kalmaya devam ettim.

Biz İzmir merkezde değildik. Tire ilçesinde bir köydeydik. Daha sonra köyden ilçeye geldiler. Yalnız ilçeye geldiğimizde ben lise ikinci sınıftaydım. Lise ikinci sınıftayken biz artık köyde değil, Tire’de yaşamaya başladık. Ondan sonra da zaten hep orada kaldılar. İzmir merkeze hiç taşınmadılar.

Gerçek anlamdaki ilk aşkım eşimdi diyebilirim. Şöyle ki, bizde biraz akrabalık var, dedelerimizden dolayı. Dedelerimiz kardeş. O zamanlar lisede ne bileyim, çok saçma belki ama çok görüşülen bir akrabalık değil, mesafeler çok uzak. Biri Maraş, biri İzmir. O dönemlerde sık gidip gelmeler zaten yok. Çocukluktan belki üç ya da dört kere görmüştüm eşimi. Uzaktan uzağa, platonik takılma diyeyim ben. Kendi kendime tabi bunların hepsi. Hatta ben mesela özellikle Çukurova Tıp’ı çok istedim. Çünkü benim eşim o zaman Çukurova Tıp’ta okuyordu. Benim de idealim Çukurova Tıp’tı o yüzden ama hocalarımın da etkisiyle, Dokuz Eylül’ü yazdırmışlardı bana. İlk tercihime Dokuz Eylül’ü yazmıştım ama benim içimde hep Çukurova vardı. Kazandığım bölümde Çukurova’da zaten. Zaten bir Çukurova tıp yazmıştım bir de kazandığım bölümü yazmıştım ve öylesine yazmıştım. Çünkü Çukurova Tıp’ın olacağından o kadar emindim.

Daha sonra bu platoniklik biraz kendi kendime ben böyle hani gerçekleşecekmiş gibi, onun da bana karşı hisleri varmış gibi hissettim. Sonra da oldu zaten. Nasıl oldu? O zaman kendisi uzmanlık sınavına hazırlanıyordu. Ailesi o zaman Adana’da oturuyordu, Adana’ya gelmişlerdi ben de gitmiştim. Sonra hani böyle çocukça şeyler olur ya. Hani bir afra tavra yaparsınız, bir alınganlık yaparsınız kendi kendinize. Çok da hatırlamıyorum ama ne zaman dönüyorsun eve gibilerinden öyle bir konuşma başlamıştı. İşte kaydımı yenileyeceğim artık gideceğim. Bir de şimdi onların evine o gün gitmişim sanki onlara bir rahatsızlık veriyormuşum gibi de hissetmiştim. Neyse artık neden kurtulursunuz eve gidiyorum gibi bir şeyler söylemişim. Oradan yola çıkarak aramızda bir işte niye böyle söylüyorsun, sen her zaman bizim misafirimizsin falan gibi konuşmalarla yola çıktık, sonra bir baktık. İşte öyle.

Çıkma ya da flört dönemi bizde hiç olmadı. O yüzden hep şunu söylerim; benimki tamamen büyük bir şanstı. Çünkü dediğim gibi kesinlikle bizde çikalım, birbirimizi tanıyalım gibi şeyler hiç olmadı. Akrabalık vardı ama akraba olmak benim onu her zaman gördüğüm anlamına da gelmiyor. Akraba olup sürekli görsen bile ikili ilişki tamamen bambaşka bir şey. Biz de kesinlikle böyle bir şey olmadı. Çünkü ben hemen annemle paylaşmıştım. Annemle paylaşınca da maalesef o zaman hemen yüzük takılması gerektiğini söyledi. Her ne kadar modern gibi görünse de benim annem babam, o zaman beni çok şaşırttılar ama bunu öneri olarak sunan kişi de annemdi. Tabi ki şimdi annemi düşünün siz şimdi bir erkek annesisiniz, oğlunuz bir kızla çıkıyor ve kızın annesi hemen diyor ki yüzük takılacak. Şimdi dolayısıyla ne oluyor birde bu erkek doktor, erkek annesi zaten böbürlenmiş hani ‘benim oğlum doktor’ diye. Kızın annesi de yüzük deyince bütün ipleri siz oğlanın annesine vermiş oluyorsunuz. Yüzük takıldı. Lay lay lom işte ama ben nişanlı olduğum süre içerisinde bir de öğrenciliğim devam ediyor bu arada. Yaşım daha kaç 19 yaşındayım ki hazır mıyım? Hayır yani. 18 yaşında kesinlikle bu kabullenilebilecek bir şey değil aslında ama orada bir itiraz edemedim, etmedim. Hemen yüzük takıldı. Ben şu açıdan şanslıydım; öğrencilik zamanımda hiçbir zaman eşim arayıp da neredesin? yurttan mısın? dışarıda mısın? yine mi dışarıdasın gibi şeyler asla söylemedi bana. Çünkü ben bazı arkadaşları görüyordum böyle erkek arkadaşları bile çok sıkı bir yönetim uyguluyorlardı kendilerine. Sağ olsun, o konuda gerçekten şanslıydım. Ben istediğim gibi gezdim, arkadaşlarımla istediğimi yaptım. Bu konuda o zaman beni hiç sıkmadı gerçekten ama bu tamamen bir şanstı.

Sorun yaşadım mı? yaşadım. Kendisinden ziyade tabi ki ailesiyle sorun yaşadım. Bunu dile getirdiğim zaman suçlu ben oldum. Normal süreçte insanlar nişanlanır sorun yaşar, ben onları yaşadım ve öğrenciyken yaşadım. O yüzden de aslında okulu hiç uzatmadan ve başarılı bir şekilde bitirince de kendime dedim ki ya ben aslında bayağı bir yol kat edebilirdim belki de. Bunlar tabi ki benim kafamı meşgul ettiği için, benim farklı hedeflerim vardı. Yüksek lisans vs. mesela biyokimyacı olmayı çok düşünmüştüm. Bunların önü kapandı mı? evet. Şimdiki aklım olsaydı bunları yapmazdım. Kesinlikle ne o laflara katlanırdım o dönem nişanlılık süresince yaşadığım hiçbir şeye katlanmazdım şu anki aklım olsaydı. Hedefim neyse bir şekilde ona ulaşırdım. Sonra da evlenebilirdim yani sıkıntı değil. Öyle bir süreçti. Öğrencilik çok güzeldi tamam ama nişanlılık süresince dediğim gibi nişanlımla aramdaki şey değil, ailesiyle yaşadıklarım çok büyük sıkıntıydı.

Düğün İzmir’de de oldu, burada Antep’te de oldu o dönemde. Çok uzak olunca oradakileri buraya çağırmak zor tabi ki. Çünkü yıllardır annem babam orada, belirli bir çevreleri var. Keza

benim arkadaşlarım vs. derken, orada da oldu, Antep'te de oldu. Düğünde herhangi bir sıkıntı yaşamadık, gayet istediğimiz gibi oldu. İzmir'deki de nasıl istersek öyle oldu. Mesela kına gecesi istediler. Ben istemediğimi söyledim, annem de gerek yok dedi. Çünkü iki şeyin arka arkaya olması bana hep saçma geldi. Kına gecesi merasimini yapmadık. Normal bir düğün, o dönemki koşullarda. Antep'te de aynı şekilde.

Sonrasında biz Urfa'da çalıştık. Düğün sonrasında da Urfa'ya gittik. İzmir'de düğün oldu sonra Antep'e geldik. Daha sonra ailem de geldi. Antep'te düğün oldu. Düğünden sonra zaten eşim Urfa'da çalışıyordu. Benim daha atamam yapılmamıştı. Bende tabi ki Urfa'ya gittim. Evlendikten 12 sonra da atamam yapıldı zaten. Öğretmenliğe başladım. Daha önce tercih yapmışım. Eş durumu da olunca, daha önce çünkü nikâh yapılmıştı eş durumu olsun diye. O yüzden eş durumundan direkt olarak Urfa'da başladım.

İlk öğretmenlik, ilkokul öğretmeni olarak başladım. Bize o zamanlar danışman öğretmen veriyorlardı. Danışman öğretmenim, Hatice hocam çok çok iyiydi. O kadar güzel yönlendirdi, yol gösterdi ki bana her anlamda. O yüzden çok iyiydi ve ondan çok şey öğrendim. Orada sıkıntı olan müdür yardımcımız vardı. Mesela şu an görsem bir kaşık suda boğasım gelir adamı. Çünkü egosu tavan yapmış bir adamdı. Sorsanız, görseniz böyle ne oturmasını biliyor ne konuşmasını biliyor ama işte adı müdür yardımcısıydı o dönemde. Tabi ki benimle birlikte başka stajyer öğretmenler de vardı. Bizi bayağı bir iyi kullandı. Arşiv odasından tutun her bir yeri temizledik yani sanki hizmetliymişiz gibi. Ben özellikle alerjisi olan bir insanım. Sonrasında sağlık sorunları falan da yaşadım. Ben orada eşimin orada doktor olmasını kullanmadım, kendim baş etmeye çalıştım. Baktım ki olmuyor en son hatta biz o zaman stajyerken diyelim öglenciyiz biz, sabahları çağırıyorlardı biz de gidiyorduk. Baktım olacak gibi değil yani biraz gözümü karattım açıkçası. Yine bir gün kalabalıktı, başka öğretmenler de vardı. Müdür yardımcısı beni çağırdı dedi ki; hocam yarın sabah gelirsiniz idari çalışmaya dedi. Ben de bakarız dedim. Canım isterse gelirim, istemezse gelmem, dedim. Nasıl yani, dedi. Ben sizin temizlikçiniz değilim, ben gelmeyeceğim dedim. Artı burada tek stajyer ben değilim. O dönemde altı kişi falandı galiba. Altı kişiysek altımız aynı anda gelip, aynı işi yapıyorsak tamam ama ben tek başıma gelmem, dedim. O şekilde bir sürtüşme oldu. Daha sonra tabi bu, diğer müdür başyardımcısına yansıınca onun haksız olduğu anlaşıldı ve tutum, davranışlar değişti. Sonradan anladım ki, demek ki sessiz kalmamak gerekiyor. Her şeye tamam deyince tepenize binebiliyorlar. O dönemde tek sıkıntı oydu. O da ilk yıldız zaten.

O dönemde gelenlerde erkek öğretmen yoktu zaten hani onun ayrımını yapamıyorum. Biz hepimiz bayandık ama tabi şöyle; bir tane kapalı bir arkadaş vardı, ona tutumu daha farklıydı. Özellikle bir Muğlalı arkadaşım vardı. Onunla ikimize daha fazla şey yaptığını söyleyebilirim ama kapalı arkadaşına sanki daha imtiyazlı davranıyorlardı gibi geldi bana. Sonra zaten sonraki yıllarda kalmadı o okulda, başka yerlere gitti.

Dört buçuk yıl ama son yarı dönemi okula gitmedim. Doğum yapmıştım, ücretsiz izinliydim. Dört yıl çalıştım. İlk öğrencilerim de üçüncü sınıftı. Üçüncü sınıftan almıştım, onları mezun ettim. Sonra birinci sınıf okuttum. Sonra da Antep'e geldik. Antep'te de dokuz, dokuz buçuk yıl yine sınıf öğretmenliği yaptım. Sonra da branşa geçtim.

Hamilelik başlangıcı iyiydi de sonu pek iyi olmadı. Sonuna doğru annemi kaybettik. Daha doğrusu önce ablam eşini kaybetti, arkasından annemi kaybettik. Hamilelikte hiçbir sorun yoktu, iyiydi. Hatta ben o dönemde birinci sınıf okutuyordum. Birinci sınıfta hiç rapor almak zorunda bile kalmadım. Hiç okula gitmeme gibi bir durumum olmadı. Rahat bir hamilelikti. Çocuklar o kadar masumlardı ki, hiç sıkıntı yaşatmıyorlardı birinci sınıf olmalarına rağmen. Sonuna doğru biraz kötü oldu. Doğumu ben zaten Urfa'da yapmayı düşünüyordum. Normal gittiğim doktorun yapmasını istiyordum ama ablam eşini kaybedince İzmir'e gittik. Orada doğum yapacağım derken, bu sefer Antep'e geri gelmek zorunda kaldım. Çünkü annemi kaybettik. O süreç tabi ki baya bir kötüydü. O zor süreci hafif atlatmamın sebebi tabi ki yine oğlum. Oğlumun o dönemde doğması gerçekten benim için büyük bir avantajdı. Çünkü beni bayağı bir şeyden kurtarmış oldu.

Çok farklı yani benim kurtarıcım gibiydi. Çünkü bir de şey hemen istediğimizde olabilen bir bebek değildi. Uğraşıyorduk, tedavi görmüştük. Bunu da tabi ki annem falan da biliyordu. En azından annemin de görebileceğini umut ediyordum ama o da olmayınca bir burukluk oldu tabi ki. Bir özlem olarak halen kaldı. Çocuklarımdan ikisini de görmedi çünkü. O dönemde o olmasaydı her şeye alışmak çok daha zor olabilecekti. O beni daha çok ayakta tuttu. Farklı bir şey, sizden bir parça. Çok farklı ya tarifi bence mümkün değil.

Tedavi süreci rutin işte doktora git, ilaç kullan, doktora git, ilaç kullan şeklindeydi. Annem o dönemde hep şey derdi; rahat ol, sıkıntı olmaz, mutlaka olur. Yaş olarak da çok büyük olmadığım için doktorlar da öyle söylüyordu. Tüp bebek falan için daha yaşımın erken olduğunu söylüyorlardı. Her ne kadar tedavi görsem de zaten oluşu da bir garipti. Tedavi süresince sanki tedaviyi boşlamış olduğumuz bir süreçte oluverdi. Dediğim gibi hamilelik süreci çok rahattı. Şöyle tabi ki umutlanıyorsunuz, bakıyorsunuz yok bir şey çıkıyor, bu sefer

bir şey ters gidiyor. Tekrar başa sarıyorsunuz, herhalde olmayacak diyorsunuz. Dediğim gibi hep o yaş olayı hani çünkü çözümleri biliyorsunuz. Bunun enjeksiyonları var işte olmadı tüp bebeği var filan. Biz en azından o şeyi yaşamadık yani her ikisinde de. Bir iki aylık tedaviyle mesela ilkinde bir yıl sürdü ama ikincisinde iki aylık ilaç tedavisiyle olabildi. Tüp bebek filan onu denemek zorunda kalmadık. Onlar daha ağır bir süreç. En azından onu yaşamamış olduk.

Yaşıyorduk tabi. Mesela ben hiç unutmuyorum, okul kantinimizde bir Mehmet abimiz vardı. O bile demişti bir gün ya hoca hanım, bebek yok mu? O zaman iki yıl mı olmuştu işte iki yıl oldu bebek yok mu? filan diyordu. O bile söylüyordu. Akrabalar arasında da kayınvalide belki direk sormuyor ama onun sordurduğunu ben anlıyordum mesela birkaç kişiye. Hatta bir keresinde bir akrabamız sormuştu hani yok mu gibisinden. Hatta kızı yanındaydı, yaşı büyüktü bir abla ya “anne sana ne oluyor” filan dedi hatta. O teyzede dedi ki biliyor musun sen üç yıl oldu evleneli dedi. Bende tabi kendisine cevap vermemiştim ama sonra gidip kayınvalideme şey demiştim. Yengene söyle lütfen bir daha böyle şeyler söylemesin, ben artık sinirleniyorum. Biz istiyor muyuz, istemiyor muyuz? Oluyor mu, olmuyor mu? Hani neden böyle insanlar bir şeylerin içini bilmeden konuşuyor. Yoksa ben onu bozarım dedim yani. Hani tamam saygı saygı ama belirli bir yerden sonra artık saygısızlık da yapmak zorunda kalabilirim, diye söylemiştim. Sonra hiç mevzu olmadı. Zaten ondan bir iki ay sonra da hamile olduğumu öğrenmiştim. Oluyor yani bu geçmişte de var. Bence hala günümüzde de var. Evlensin hele ki aradan bir iki yıl geçsin, bebek yoksa insanların kafasında soru işareti oluyor maalesef.

Şimdiki aklım olsa kesinlikle bir ücretsiz izin veya rapor hakkımı kullanırdım. O zaman işte biraz daha “.....” oldu. İşte Antep’e geldik, okulum belli oldu vs. bakıcıya bıraktım ama biz öğretmenler birçok çalışana göre daha avantajlıyız. En azından yarım gün bakıcıya bırakıyoruz. Bir de büyük oğluma bakan akrabamızdı. Normalde çocuk bakan birisi değildi ama biz teklif edince kabul etti. Yapı olarak da sakın bir insandı. Büyük oğlumun sakinliğinde bayağı bir etkisi var. O baktığı için biz hiç sorun yaşamadık. Hiç benim gözüm arkada kalmadı. Acaba çocuk şimdi ne yapıyor? Teyzesi iyi bakıyor mu, bakmıyor mu? Hiç öyle bir endişe duymadım. Emin ellerde olduğunu biliyordum. O konuda şanslıydım. Ben ikincisinde sıkıntı yaşamıştım, ikincisinde farklı kişiye baktırmıştık çünkü. Onda sıkıntı yaşadım. Ona yönelik geçmişte keşke bir kamera taktırsaydım veya işte şu hatasını gördüğümde neden hemen müdahale etmedim, keşke yeni birisini bulsaydım vs. öyle dediğim anlar oldu. Birincisinde asla yok ama ikincisinde var. Onun dışında şey yok hani o konularda çok rahatım. Diyelim ki özel bir yere gitmem gerekiyor, çocuksuz gitmem gerekiyor. O an çocuğu kime bırakacağım gibi bir sorun yaşamadım. Çünkü eşimin ailesinin burada olması o anlamda çok büyük bir avantajdı benim

için. Ben aradığım zaman, ben bırakabilirdim veya kızlardan bir tanesi mutlaka “.....” gelip bakabilirdi. O konuda hiç sıkıntım olmadı. Diyelim eşim nbetiyse ve ben sabah okula gideceksem, ya grmcem gece gelip kalıyordu veya kayınvalidem gelip kalıyordu. O tarz sorunları yaşamadım hiç.

20 biti, 21’inci yılımdayım. Tabi bu ilkokul ğretmenliği sürecim çok farklıydı bizim. Hatta “.....” Okulu çok farklıydı. Orada bayan-erkek biz çok ortak şeyleri paylaşırdık. Daha samimi bir iletişim vardı ama bu hani sınıf ğretmenliği ya da branştan ziyade değil de demek ki eskiden daha fazlaydı. Ama gittikçe artık nasıl diyeyim kuruş hesabı yapan insanlar olmaya başladı. En basiti mesela diyelim ki bir çay yapılacak, para toplanacak. Yok ben çay içmiyorum veya atıyorum ben şeker kullanmıyorum. Böyle  kuruşun hesabını yapan insanlar olmaya başladı. Bu zamanla artıyor ve gruplaşmalar çok fazla var. Eskiden bence bu kadar yoktu. Herkes bir arada oturup, sohbet edebiliyordu ama şu an benim gözlemlediğim çok fazla gruplaşma var. Çok fazla dedikodu var ve ben öğretmenler arasında dedikodu kısmının çok yoğun olduğunu düşünüyorum. Sayı çok çünkü. Sayı çoğaldıkça bence bu tarz şeyler daha çok artıyor. Bir de insanlar bir şeyleri okuyayım da veya bu benim mesleğim, ben en iyi şekilde hani eğitimciyiz bir de biz. En iyi şekilde eğitimci olayım, kendimi geliştireyim faydam olsun mantığı yok birçok insanda. Ben özellikle bunu branş ğretmenlerinde çok çok fazla gördüm.

Ben ilkokul ğretmenliği sırasında da o zaman ilkokul, ortaokul aynı binayı kullanırdık. Branş öğretmenleriyle de sıkıntı yaşardım. Onların zoruna giderdi belki ama ben bunu her seferinde söylerdim. Çok farklı yani sınıf ğretmenlerinin sahiplenmesiyle, branş ğretmenlerinin çoğunun, hepsi değil tabi ki mesleğini, öğrencilerini sahiplenmesi çok farklı gerçekten. şu an ben de branş ğretmeniyim ama gerçekten baktığım zaman ortamıma, bunu sadece okula gel-git, gel-git olarak gören. Dolayısıyla ilişkilerde de yle. Yani insanlar mesela yeri geliyor birçok insan öğretmenler odasına uğramıyor bile. Geliyor, sınıfta dersine giriyor. Hani geleyim iki arkadaşla sohbet edeyim veya hani acaba öğrencilerle ilgili bir sıkıntı var mı, yok mu? Bir paylaşımımız olsun. Mesela atıyorum ben A öğrencisiyle ilgili sıkıntı yaşamışımdır. Acaba bu çocuğun gerçekten bütün öğretmenlere tutumu böyle mi ya da başka bir şeyi mi var. Bunlar ancak sohbet edilerek ortaya çıkabilir ama artık günümüzde o da yok. Yani çoğu, şahsen bizim okulda yle. Bakıyorum insanlar gruplaşmış. Ortak doğru düzgün bir paylaşım yok. Sadece işte dedikodu. şu şöyle yapmış, bu böyle yapmış. Ya da atıyorum işte öğrencinin bir tanesi bir öğretmene soru götürmüş, zmemiş ya da çözememiş o an, onun dedikodusu. Böyle basit şeyler ortada dönüyor bence. Bu da beni rahatsız ediyor tabi açıkçası.

Samimiyet yok yani kesinlikle. Birçok şey aslında bilmiyorum ya maddiyata mı dönmüş. Çünkü garip yani insanlar. Bakış açıları çok değişmiş. İdarecilerin bakış açıları da çok farklı. Mesela bizim okulda bir öğretmenler günü ya düşünün, tamam bu yıl pandemi vardı ama öncesini de gördük biz. Bir öğretmenler gününde bir idareci en başta öğretmenin, öğretmenler günü kutlamaz mı? Yani özel bir şeyler yapmaz mı? Biz de mesela böyle yapılmıyor. Ben üç, üç buçuk yıldır bu okuldayım mesela böyle bir şey görmedim, yok yani. Öğretmenler günü sıradan bir gün. Başta idareci bir kere bunun önemini bilmeli, ona göre davranmalı, öğrencilere örnek olmalı. İdareci böyle davranmayınca tabi ki çocuklar bunu görüyor. Mesela gençler bu şekilde böyle gidiyor yani onlar da ne gördüyse yarın onu uygulayacaklar. İşin belki maddiyat boyutu da var ama her şey maddiyat değil tabi ki. Bilmiyorum ya ilişkiler eskisi gibi değil kesinlikle. Herkes bir şüpheli olmuş. Düşünsenize eskisiyle şu an çok çok farklı, kesinlikle onun etkisi var. Öğretmen şimdi birçok insanın gözünde çok da değerli bir meslek değil. Şu an bu pandemi sürecinde mesela biz, sanki evde oturup, oturduğumuz yerden maaş alan bir kesim gibi görünüyoruz. Halbuki biz burada saatlerimizi veriyoruz. Yani şöyle söyleyeyim öğretmenlik, ben her zaman şunu söylüyorum; dört duvar arasında olan bir meslek. Siz bu eğitimi uzaktan da verseniz, sınıf ortamında da verseniz, siz isterseniz zaten vaktinizi boşa harcayabilirsiniz. Dört duvarın arasında. Bu tamamen bir vicdan meselesi. Şu an biz pandemideyseniz, şu an hala bunun online olarak da yatan öğretmenler olabilir ama gerçekten bunu hakkıyla veren öğretmenler de olabilir. Bu zaten normalde de böyle. Yata yata maaş alan öğretmen yok mu normal zamanda, var zaten. Ya ben hiç unutmuyorum, mesela ben en son işte ilkokulda son alan değiştirmeden önceki yıldır galiba. Hiç unutmuyorum, sınıf öğretmenliği yapıyorum. O zaman müfettişler geliyordu, sınıfları geziyordu. Bana gelen müfettiş benim diğer bir arkadaşına da gitti. Arkadaşım ağzıyla söyledi. Ben o dönem hiç unutmuyorum bana 92 vermişti, ona 90 vermişti. Benim sınıf düzenimden tutun, benim öğrencilerimin davranışı, ders esnasındaki tutumu, ders dinlemeleri, derse katılımı gelen müfettişin kendisi de gözlemledi. O müfettiş yan sınıftaki arkadaşına girip çıktıktan sonra arkadaşım bana kendisi söyledi. Notu gördükten sonra kendisi şaşırıldığını ifade etti. Allah Allah bana nasıl 90 vermiş. Bunu o puanı alan arkadaş söylüyor.

Neden? Çünkü kafa yapıları uyuyordu. Tamamen kafa yapıları uyuduğu için ona da 90'ı, hak etmediği notu rahatlıkla verebildi yani. Ne sınıf düzeni var ne başka şeyi var. O arkadaşın, o dönemde sınıfta yapmaması gereken bazı şeyleri yaptığını biliyorduk yani. Sıraları birleştirip vs. O yüzden kesinlikle onunla ilgili ya. Her şey çok değişti. Eskiden her şey çok farklıydı ama o ön yargı hala var. İnsanlarda da var, idarecilerde de var zaten.

Şu an bizim okulda çok fazla baskı yok belki ama bunu duyuyoruz tabi çevrede var. Bizim okul o anlamda rahat mı, rahat. Her anlamda yani giyinmeleri, kuşanma, hal hareketleri filan. Bizde dediğim gibi rahat ama olduğunu söyleyen arkadaşlarımın başka mesela çok baskı uygulayan idareciler var. Bunu hep duyuyoruz biz. En azından biz o konuda şanslıyız. Gerçekten bizim idarecilerimiz, hele şu ankiler, müdürümüz önce de aynıydı. Müdür yardımcılarımız değişti geçen yıl. Baskıcı bir şeyleri yok, şu olacak bu olacak diye öyle baskıcı bir yapıları yok. O konuda biz rahatız okul olarak ama o tarz idarecilerin olduğunu söylüyorlar. Mesela çalıştığı ortamda huzuru olmayan arkadaşlar var maalesef. Bunu çok duyuyoruz biz. Şu an bizde de stajyerler var ama biz şu an pandemide olmamıza rağmen sınavları yapmak için okula gittik mesela el bebek, gül bebek yani. Herkes elinden geleni yapıyor ama maalesef özellikle stajyerler ve sözleşmeli öğretmenlerde çok büyük sıkıntı yaşayanları hep duyduk biz. O konuda, tamam bizimkiler yaşamıyor ama yaşayanlar var maalesef.

İlk gittiğimde yani şöyle baktığınız zaman binalar tamam. Lüks had safhada Antep'te. Lüks yaşantı, özenti çok fazla burada kişiler arasında. Antep'in yerlisi bir arkadaş grubum var mı, Antep'in yerlisi bir arkadaş grubum yok. Bizim burada görüştüğümüz insanlar tabi ki bizim kafa yapımıza uygun olan insanlar. Tabi ki gözlemliyorsunuz. Mesela ben şu an oturduğumuz yerde bile lüksün had safhada olduğunu, mesela bakıyorsunuz, insanlar oturup konuşmasını bilmiyor. Belki hiç hayatında kitap okumuyor ama maddi anlamda sizden kat kat üstün durumda. Antep'te zaten bu çok fazla. Şöyle söyleyeyim, ilk şunu söylerim; Antep'te had safhada etüt merkezleri, eğitim merkezleri ve özel okullar var mesela. Özel okullar o kadar çok arttı ki Antep'te. Geldiğimiz zamanla şu anı kıyaslayacak olursak had safhada arttı. Ben hep şunu söylüyorum yani bu kadar iyi kurumlar var, iyi öğretmenler var peki neden Antep eğitim seviyesinde hala düşük. Çünkü eğitime gereken önemi verdiklerini düşünmüyorum ben. Sadece lüks bir yaşantı var. Bu tabi ki yaşam koşullarını da biraz ağırlaştırabiliyor. Bizler şanslı kesimleriz ama burada uç nokta çok fazla, yani çok zengin, orta kesim çok az ya da maddi anlamda oldukça düşük seviyede olan insanlar var. Hak ederek, tamamen alın teriyle kazanılan paranın olduğunu da çok düşünmüyorum ben. Bir şekilde yolunu bulup zengin olmuş insanlar var, toprak zenginleri vs.

Geçmişte de belki bu böyleydi ama bugün daha fazla gün yüzüne çıkmış durumda. Veya bu iki yaşam standartları açısından uç noktalar daha belirginleşmiş durumda. Belki eskiden de böyleydi, biz fark etmiyorduk ama şu an çok bariz bir şekilde ortada olduğunu düşünüyorum. Tabi çok fazla göç aldık. Biliyorsunuz çok fazla Suriyeli var. Bizim öğrencilerimizde bile bu sayılar var. Bizim okul Suriyelilerin sayı olarak çok fazla olduğu bir okul değil ama yine

öğretmen arkadaşlarımızdan duyuyoruz. Özellikle ilkokul kesiminde çok fazla sorun yaşıyorlar. Onlar da bayağı bir etkiledi Antep'teki yaşamı.

Şimdi şöyle, zaten zengin kesim, zengin semtlere yerleşmeye devam etti ama onun dışında diyelim ki bir AVM'ye gittiniz, hemen onları fark edebiliyorsunuz mesela. Suriyeli olduklarını hemen fark edebiliyorsunuz. Çok rahatlar. Mesela diyelim ki toplu taşımayı kullanırken önceden, ben çok sık kullanırken çok rahat olduklarını gözlemleyebiliyordum. Bir de çocuk olarak çok fazlalar. Ne bir çocuk ne iki çocuk yani o kadar çok çocukları oluyor ki. Her yıl neredeyse bir çocuk doğuruyorlar gibi öyle söyleyeyim. Koloniler halinde dolaşıyorlar. İki-üç yetişkinin yanında yedi sekiz tane çocuk görebiliyorsunuz. Biz mesela yanımızda bir çocuğumuzla tramvaya bindik diyelim, bir büyük geldiği zaman kaldırırız çocuğumuzu, büyükler otursun diye. Onlarda öyle bir şey yok, çok rahatlar. Oturmuşsa oturmuştur. Dillerini rahatça kullanıyorlar öyle hani aman dilimizi kullanmayalım diye bir şey yok. Gayet gür sesle konuşabiliyorlar. Şu an Antep'te kalanların çoğu zaten maddi durumu iyi olanlardır. Onlar da lüks semtlerde, lüks otomobilleri var altlarında öyle bir yaşantıları var. Onun dışında maddi durumu çok kötü olan çok nadir. Maddi durumu iyi olanlar kaldı zaten diğerleri belki de gitmiştir diye düşünüyorum.

Uzun süredir gitmiyoruz AVM'lere ama bazı arkadaşlarla dikkatimizi çekmişti. Yani sanki onlarla yavaş yavaş açılmaya mı başladı gibilerinden. Bazıları öyle gözlemlemiş. Hani çoğu kapalı, onlardan da açılmaya başlayanlar var ama onların tabi örtüş şekilleri farklı olduğu için direk siz anlayabiliyorsunuz. Farklı çünkü örtüyü örtme şekilleri farklı. Burada öğrenciler de önemli, öğrenciler de olduğu için diyelim hani yaz döneminde daha çok ortaya çıkıyor. Bizler mesela kabak gibi ortaya çıkabiliyoruz.

Bende aşırı fazla bir şey hissettirmedi, değiştirmede bende. Ama özellikle üniversitenin olduğu civarlarda mutlaka etkilemiştir diye düşünüyorum. Çünkü orada onlar daha çok göze batıyorlar. Dolayısıyla orada açık olan kişi de daha fazla göze batıyor. O yüzden bence onları etkilemiştir. Bizi pek etkilemedi ama belirli sınırlamalar ister istemez getiriyor tabi. Şimdi şöyle, sağlık çalışanı arkadaşımın da söylediği mesela onlar daha bakımlı görünüyorlar. Zor durumda yaşayanlar değil de diğerleri bakım olarak daha bakımlılar. Onlar için önemli olan başka şeyler olduğu söyleniyor. Biz mesela kendimize o kadar fazla özen göstermezken, onların kendilerine çok fazla özen gösterdiğini söylüyor arkadaşlar. Hani benim Suriyeli samimi bir arkadaşım olmadığı için birebir ev halini hiç görmedim mesela. Ev yaşantılarını hiç bilmiyorum ama öyle olduğunu söylüyorlar yani. Kendilerine daha fazla özen gösterdiklerini söylüyorlar.

Onları birer tehlike gibi görenler var. Bu da tabi ki durduk yere söylenmez, demek ki öyle bir şey var. Onları ikinci eş gibi bir tehlike olarak görenler var, onları duyuyoruz. O yüzden mutlaka bir haklı yönleri vardır ki öyle söylüyorlardır diye düşünüyorum. Birçok yerde artık kendimizi güvende hissetmiyoruz ama burada da hissetmiyorum. Mesela çocuklarım, diğeri küçük zaten ama büyük oğlum on birinci sınıfta onun bile geç bir saatte gelmesini istemiyorum. Çünkü güvende olduğunu düşünmüyorum. Bir bayan olarak daha da zor. Ben korkusuz bir şekilde, karanlık bastıktan sonra çok rahat sokakta dolaşamam. Kendimi güvende hissetmiyorum. Her anlamda yani çünkü birçok unsur var. Nasıl diyeyim, balicisi de var, tinercisi de var, bir sürü şey var. O yüzden güvende olduğumu düşünmüyorum, kendimde hiç geç saatlerde dolaşamam kesinlikle.

İnsanlarda öfke kontrolü yok, saygı yok, sabır yok. Özellikle bir erkek bir kadına zaten normalde de bunu çok sık göstermiyor. Şimdi daha da bir artmış durumda. Diyelim ki şimdi siz sokakta değil, otobüste bile gitseniz ters bir şey olduğunu hissetseniz, şoföre söyleseniz, orada arabayı kenara çekip orada bile sizi hırpalayabilir. Çünkü çok doğal geliyor. Biz burada lisede öğrencilerin hayatlarıyla ilgili çok fazla müdahalede bulunamıyoruz. Tabi ki onların da rehber öğretmenleri sonuçta özel şeylerine bağlı kalarak bazı uyarıları bize yapıyor. Ya da sizi samimi bulan öğrencileriniz, sizinle paylaşabiliyor çok nadir de olsa ama bakıyoruz ki birçok aslında öğrencimizin annesi veya öğrencinin kendisi, çok akıl almayacak tacize, şiddete maruz kalabiliyor. Bu maalesef var. Antep'te de çok fazla. Gerçekten çok fazla, hani bu sadece kenar semtlerde de değil, kenar semtlerde belki daha çok ama her semtte bu tarz şeyler çok fazla. Taciz olayı da çok fazla. Giderek artıyor tabi ki, kesinlikle giderek arttığını düşünüyorum. Hele Antep'te mesela trafikte bile siz çok güzel bir şekilde taciz edilebilir, hakarete uğrayabilirsiniz. Bayan sürücü sayısı da çok fazla olan bir il Antep. Sizi gördükleri zaman, siz ufacık bir hata yapsanız hemen sizin üzerinize çok rahat gelebiliyorlar. Dışarıda da öyle.

Bu salgın döneminde evdeyim. Dediğim gibi biz yine şanslı kesimdeniz. Çünkü çalışmak zorunda değiliz, maaşımızı alabiliyoruz. Tabi ki yine de insan huzurlu olamıyor. Çünkü gerçekten insan olan da huzurlu olamaz bence bu süreçte. Çünkü diğer insanlar ne yapıyor? Çok zor durumda olan insanlar var ve hiçbir şey yapamıyorsunuz onlar için. O yüzden kendinizi tabi ki şanslı hissediyorsunuz. Dediğim gibi çocuklarla evde olmak benim için çok büyük bir şans ama kötü durumda olanları düşünüyorsunuz ve elinizden de bir şey gelmiyor.

İş yükümüz her ne kadar artmamış gibi gözükse de arttı. Çünkü daha farklı. Bir de şey yok yani bir şeyler hazırlıyorsunuz, ediyorsunuz. Yani okulda olsa ister istemez bütün bir sınıfa

hakimsiniz. Bu durumda katılamayan çok fazla öğrenci var. Öyle olunca da istediğiniz verimi elde edemiyorsunuz ve bu da ister istemez insanı yıpratıyor. İş yükü olarak artıyor. Bir de diğer türlü bir planınız, programınız oluyor. Böyle olunca çoluk çocuk hepiniz evdesiniz ve bu da gereksiz bir stres oluşturuyor evde. Çünkü düzeninizi sağlayamıyorsunuz. Elinizden gelmiyor yani. Ne kadar uğraşsanız da o çalışırken ki düzen, maalesef bu pandemi sürecinde evde olduğunuzda olmuyor. Bu da insanı ister istemez geriyor tabi. Çok anlamsız bence, zor yani gerçekten zor. Hani tamam biz şu şekilde yaşıyoruz iyiyiz ama herkes bizim gibi değil. Genel anlamda düşündüğünüz zaman çok zor, gerçekten çok zor.

Bence erkekler bile o kadar çok şiddet ve tacize uğradıkları ortada. Bir kadın için bu daha zor. Bir de kadına yaklaşımı çok daha farklı. Bir erkeğin yaptığı hatayı kadın yaptığı zaman, toplumun yargısı çok farklı. Erkeğinki affedilebiliyor ama kadınıki affedilemiyor. Bunun geçmişte de örnekleri var. Maalesef günümüzde de halen örnekleri var. Bu Antep'te de böyle, başka yerde de böyle. Sorgulama yok, erkeğinki bir şekilde sorgulanmıyor ya da örtbas edilebiliyor ama söz konusu kadın olduğu zaman böyle değil. Antep'te son zamanlarda kadın cinayetleri vs. şu balkondan düşmeler vs. çok arttı. Paranız varsa ve erkekseniz kapatılıyor bir şekilde ama onu yapan bir kadın olmuş olsaydı çok daha farklı olurdu.

İş bölümü yok. Mesela birçok insanın aile yaşantısında iş bölümü diye bir şey yok. Kadın hem dışarıda hem evde çok rahat çalışabiliyor. Diyelim kadın dışarıda çalışmıyorsa evde çalışıyorsa, çalışmıyor zaten deniliyor. Hayır, evde de çok büyük emek veriliyor. Ekonomik anlamda çalışmıyor olabilir ama evin işi de sonuçta bir emek istiyor. O yüzden kadın olmak zor. Birçok şey bence havada kalıyor.

Daha farklı olmalı bence daha artmalı. Belki birçok kişi çekiniyor ve birçok şeye katılmıyor. Bir şeylere katılmak gerekiyor, bir şeyler yapmak gerekiyor belki ama bence yapmıyoruz. Çekiniyoruz, çekincemiz oluyor bence. Sanki böyle dayanışma için bir şeyler yapsam, bir şeylere katılsam acaba bu bana olumsuz bir şeyler getirir mi anlamında. Yani hele bir de devlet memuruysanız, acaba yanlış anlaşılır mı, yanlış bir şey mi, mimlenir miyim? öyle söyleyeyim. Bence öyle düşünüldüğü için insan içinden gelse de bazı şeyleri bence yapmıyor. Ben kendim için konuşayım mesela tamam şikayetçiyim bundan, çok üzülüyorum ama bir faaliyete katılmıyorum. Katılmam gerekiyor aslında. Yani sadece oturduğumuz yerden ahla vahla olmuyor. Bir şeyler yapmak gerekiyor. Bahsettiğim şey oydu. Gerçekten eğer rahatsız oluyorsak katılmalıyız, bununla ilgili bir şeyler yapmalıyız yani. O zaman sayı arttıkça daha da iyi olacaktır.

Benim beklentim şöyle. Ben 43 yaşındayım ama hayatımda ideallerim var. Öğretmenlikte mesela özel ders olayları var. Ben de bu yıl baya azmettim. Bu pandemiye biraz lehime çevirmeye çalışıyorum. Özel ders konusunda kendimi göstermek istiyorum. Çünkü genelde özel ders öğretmeni deyince erkekler akla geliyor. Dershane deyince erkekler akla geliyor. Şu an çalıştığım bir etüt grubu var, dershane grubu var. Kurucusu bayan, o da aynı benim gibi düşünüyor. O ve ben ikimiz, başaracağımızı düşünüyorum. Benim hedefim bu mesleki anlamda. Sadece maddi boyutlu değil ama yani öğrencilere faydalı olmak. Çünkü biz bu şekilde hareket edersek eğer, diğer bayanlara da örnek oluruz diye düşünüyorum. Onun dışında dediğim gibi hani yaş ilerledikçe mesela diyelim ki emekli olmayı görürsek eğer o günleri, farklı böyle sivil toplum içinde çalışmak istiyorum. Bir şeyler yapmak istiyorum. Diyelim ki çocuklar üniversiteye gitti filan. Sonra böyle emekli ol, evde otur, güne git, gün grubu yap, öyle şeyler yapmak istemiyorum. Hayatımı öyle geçirmek istemiyorum. Bir şeylerle uğraşmak isterim. Hayat öyle güzel olur yoksa öyle otur otur monoton bir şekilde geçmez diye düşünüyorum. Yapacağız yani, bir şeyler yapacağım.

Kesinlikle okumalılar yani ekonomik özgürlük kesinlikle şart. Kesinlikle ve kesinlikle bağımlı olmamak gerekiyor. Hele ki bir erkeğe asla. Bu illaki evlilik değil, her bayan evlenecek diye bir şey de yok. Herkes evlenecek diye bir şey yok. Ben kesinlikle buna katılıyorum. Herkes evlenecek, çoluk çocuğa katılacak diye böyle bir şey yok. İnsanlar bence istediği şekilde hayatlarını yaşayabilirler. Bunu atıyorum bir sanatçı, A sanatçısı, B sanatçısı istediği kişiyle, istediği hayatı yaşarken, bunu toplum içerisinde bizim sağımızdaki solumuzdaki insanlar niye aynı şekilde yaşamasın. Artı dediğim gibi kesinlikle ve kesinlikle ekonomik özgürlük şart ve sadece ev-iş, ev-iş olmamalı. Kesinlikle insanlar kendini belli bir şeyde geliştirmeli, bir hobileri olmalı. Tamam, her şeyin başı sağlık ama kesinlikle ben işime gideyim geleyim, ev filan böyle değil. Farklı bir şeyler olmalı ve kesinlikle okumalı. Zaten en büyük sıkıntımız bizim okumamak. Maalesef ne büyüklerimiz ne gençlerimiz kesinlikle okumuyor. Okumadığımız için de anlamıyoruz ve yanlış olan şeylerin farkına varamıyoruz. Ya da çok geç varıyoruz. O yüzden kesinlikle ekonomik özgürlük şart ve kesinlikle okumalı.